

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन

सेतू अभ्यासक्रम

(Bridge course)

इयत्ता –पाचवी

विषय : परिसर अभ्यास भाग २

शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२

ज्ञानसेवा तु साफल्यम्

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र, पुणे

<u>सेतू अभ्यासक्रम (ब्रीज कोर्स)</u>

- प्रवर्तक : शालेय शिक्षण विभाग,महाराष्ट्र शासन
- प्रकाशक : राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद ,महाराष्ट्र,पुणे.
- प्रेरणा : **मा. वंदना कृष्णा**, (भा.प्र.से.)
  अपर मुख्य सचिव,शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग,मंत्रालय,मुंबई.

- मार्गदर्शक : **मा.विशाल सोळंकी**, (भा.प्र.से.)
  आयुक्त (शिक्षण),महाराष्ट्र राज्य,पुणे.
  मा.राहुल द्विवेदी (भा.प्र.से.)
  राज्य प्रकल्प संचालक,महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद,मुंबई.
- संपादक : **मा. दिनकर टेमकर**
  संचालक, राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद ,महाराष्ट्र,पुणे.
- सहसंपादक : **डॉ.विलास पाटील**
  सहसंचालक, राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद ,महाराष्ट्र,पुणे.

- कार्यकारी संपादक : **डॉ.नेहा बेलसरे**
  प्र.प्राचार्य ,राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद ,महाराष्ट्र,पुणे.
  डॉ.दत्तात्रय थिटे
  वरिष्ठ अधिव्याख्याता,सामाजिक शास्त्र विभाग,
  राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद ,महाराष्ट्र,पुणे.

- संपादन सहाय्य : **१) बाळासाहेब गायकवाड**
  विषय सहायक,सामाजिक शास्त्र विभाग,
  राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद ,महाराष्ट्र,पुणे.
  २) **दीपक चांदूरे** ,अधिव्याख्याता,प्रादेशिक विद्या
  प्राधिकरण,अमरावती.
  ३) अण्णासाहेब कुटे,विषय सहायक, डाएट,हिंगोली.

- **निर्मिती सदस्य :**

१) डॉ.नागनाथ येवले, शिक्षक, जि.प.केंदीय प्राथमिक शाळा गावडेवाडी ,ता. द.सोलापूर जि-सोलापूर.

२) श्री.सदानंद डोंगरे,पदवीधर शिक्षक,जि.प.प्रा.शा.पिंपळगाव माथा,ता-संगमनेर,जि.अहमदनगर.

३)सुनिता दळवी,विषय सहायक.डाएट,पुणे.

४)श्री.निंबाजी कृष्णाजी गीते,केंद्रप्रमुख हरेश्वर,पं.समिती,श्रीवर्धन,जि.रायगड.

५)श्री.विजय बप्पासाहेब काचुळे,शिक्षक,शासकीय मत्स्यव्यवसाय शाळा बागमांडला,ता-श्रीवर्धन,जि-रायगड.

६)श्री.संतोष बामणवाड,शिक्षक,जि.प.प्रा.शा.मोहीतेवाडी, ता-श्रीवर्धन,जि.रायगड.

७) श्री.अमोल जेवे,शिक्षक,जि.प.प्रा.शा.बाग दांडे.

विद्यार्थ्यांसाठी सूचना / विद्यार्थ्यांशी हितगुज

विद्यार्थी मित्रांनो, मागील शैक्षणिक वर्षात तुम्ही ऑनलाइन व इतर विविध मार्गाने तुमचं शिक्षण सुरू ठेवलंत. **या शैक्षणिक वर्षाच्या सुरुवातीला काही दिवस मागील इयत्तेच्या पाठ्यक्रमाची उजळणी व्हावी आणि या वर्षीच्या इयत्तेच्या अभ्यासक्रमाची पूर्वतयारी हे उद्दिष्ट ठेवून तुमच्यासाठी हा सेतू अभ्यासक्रम तयार करण्यात आला आहे.**

1. सेतू अभ्यासक्रम एकूण 45 दिवसांचा असून त्यात ठराविक कालावधी नंतर तीन चाचण्यांचा समावेश आहे.
2. मागील शैक्षणिक वर्षात तुम्ही नेमके काय शिकला हे समजण्यासाठी आणि पुढील इयत्तेचा पाठ्यक्रम समजून घेण्यासाठी हा सेतू अभ्यासक्रम तुम्हाला मदत करणार आहे.
3. हा सेतू अभ्यासदिवसनिहाय क्रमाने सोडवावा.
4. यात दिवसनिहाय तयार केलेल्या कृतिपत्रिकांचा समावेश आहे. तुम्ही दिलेल्या नियोजनाप्रमाणे कृतिपत्रिका स्वप्रयत्नाने सोडवाव्यात.
5. कृतिपत्रिका सोडवताना अडचण आल्यास शिक्षक किंवा पालकांची मदत घ्या.
6. प्रत्येक कृतिपत्रिकेत दिलेला पाठ्यांश अधिक चांगल्या रीतीने समजून घेण्यासाठी व्हिडीओ लिंक दिल्या आहेत, त्यांचा उपयोग करून संकल्पना समजून घ्या.
7. दिलेल्या नियोजनानुसार येणाऱ्या चाचण्या सोडवा. चाचणी सोडवून झाल्यावर शिक्षकांकडून तपासून घ्या. शेवटी दिलेल्या उत्तरसूचीच्या मदतीने आपल्या उत्तरांची खात्री करा.
8. न समजलेला किंवा अवघड वाटणारा भाग समजून घेण्यासाठी शिक्षकांची किंवा पालकांची मदत घ्या.

हा सेतू अभ्यासक्रम यशस्वीरीत्या पूर्ण करण्यासाठी मन:पूर्वक शुभेच्छा !

शिक्षक / पालकांसाठी सूचना

Covid-19 च्या उद्भवलेल्या परिस्थितीमुळे मागील शैक्षणिक वर्षात प्रत्यक्ष विद्यार्थी समोर असताना वर्ग अध्यापन होऊ शकले नाही. नव्या शैक्षणिक वर्षात ही शाळा कधी सुरू होतील याबाबत अनिश्चितता आहे. मागील शैक्षणिक वर्षात आपण ऑनलाइन माध्यमातून सर्व विद्यार्थ्यांपर्यंत शिक्षण पोहोचवण्यासाठी विविध प्रयत्न केलेत. **मागील शैक्षणिक वर्षात विद्यार्थ्यांनी केलेल्या अध्ययनाची उजळणी व्हावी तसेच नवीन शैक्षणिक वर्षात शिकाव्या लागणाऱ्या अभ्यासक्रमाची पूर्वतयारी हा दुहेरी उद्देश ठेवून हा सेतू अभ्यासक्रम तयार करण्यात आला आहे.**

1. सेतू अभ्यासक्रम एकूण 45 दिवसांचा असून त्यात ठराविक कालावधीनंतर घ्यावयाच्या एकूण तीन चाचण्यांचा समावेश आहे.
2. सेतू अभ्यासक्रम हा मागील इयत्तेच्या पाठ्यक्रमावर आधारित असून मागील इयत्तेचा पाठ्यक्रम व सध्याच्या इयत्तेचा पाठ्यक्रम यांना जोडणारा दुवा आहे.
3. सदर अभ्यासक्रम हा इयत्तानिहाय व विषयनिहाय तयार करण्यात आला असून तो मागील इयत्तेच्या पाठ्यपुस्तकाशी संलग्न व त्यातील घटकांवर आधारित आहे.
4. सदर अभ्यासक्रमात घटक व उपघटकनिहाय कृतिपत्रिकांचा (वर्कशीट) समावेश आहे. कृतिपत्रिका या अध्ययन निष्पत्ती / क्षमता विधाने डोळ्यासमोर ठेवून तयार करण्यात आल्या आहेत.
5. कृतिपत्रिका या सामान्यपणे सहा भागांत देलेल्या आहेत.इयत्तानिहाय त्यात थोडाफार फरक आढळून येईल.

   पहिला भाग -अध्ययन निष्पत्ती- विद्यार्थी नेमके काय शिकणार आहे. दुसरा भाग- थोड समजून घेऊ - संकल्पनांचे स्पष्टीकरण

   तिसरा भाग - चला सराव करू - सरावासाठी उदाहरणे

   चौथा भाग – सोडवून पाहू - विद्यार्थ्यांना संकल्पना समजली की नाही हे पाहण्यासाठी प्रश्न / कृती / स्वाध्याय.

   पाचवा भाग - थोडी मदत - संकल्पना अधिक चांगल्या रीतीने समजून घेण्यासाठी मदत हवी म्हणून व्हिडीओ लिंक, क्यु आर कोड इत्यादीचा समावेश.

   सहावा भाग - हे मला समजले – विद्यार्थ्यांनी स्वयंमूल्यांकन करावे यासाठी अध्ययन निष्पत्ती दर्शक विधाने.

6. मागील शैक्षणिक वर्षात विद्यार्थी नेमके काय शिकले हे समजण्यासाठी, त्याची चाचपणी करण्यासाठी आणि विद्यार्थ्यांना पुढील इयत्तेतील पाठ्यक्रम समजून घेण्यासाठी हा अभ्यासक्रम अत्यंत महत्त्वाचा ठरणार आहे.
7. शिक्षकांनी प्रत्येक विद्यार्थ्यांकडून सदरचा सेतू अभ्यासक्रम दिवसनिहाय नियोजनाप्रमाणे पूर्ण करून घ्यावा.
8. विद्यार्थी प्रत्येक कृतिपत्रिका (वर्कशीट) स्वप्रयत्नाने सोडवेल याकडे शिक्षकांनी लक्ष द्यावे, आवश्यक तेथे विद्यार्थ्यांना मदत करावी.
9. निश्चित केलेल्या कालावधीनंतर घ्यावयाच्या चाचण्या विद्यार्थ्यांकडून सोडवून घ्याव्यात, चाचण्या तपासून विद्यार्थीनिहाय गुणांची नोंद स्वत:कडे ठेवावी.
10. चाचणी तपासताना विद्यार्थीनिहाय विश्लेषण करून मागे पडलेल्या विद्यार्थ्यांना अतिरिक्त पूरक मदत करावी.

महाराष्ट्र शासन

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१

इयत्ता : **पाचवी** **विषय : इतिहास** **दिवस : ०१**

==========

संदर्भ :- इयत्ता : चौथी विषय :इतिहास प्रकरण : १) शिवजन्मापूर्वीचा महाराष्ट्र

*****

अध्ययन निष्पत्ती : - 04.95B.04 छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या व्यक्तिमत्वामधील विविध स्फूर्तीदायी घटना सांगतात.

पहिले काही आठवूया : - उत्तरे सांगा.

१) **शिवरायांनी महाराष्ट्रात स्वराज्य निर्माण केले. यातील स्वराज्य म्हणजे काय?**

---

२) **महाराष्ट्राचा बराचसा भाग कोणत्या दोन सुलतानांनी वाटून घेतला होता?**

---

३) **महाराष्ट्रात कोणते वतनदार होते?**

'अ' गट व 'ब' गट यांच्या जोड्या लावा.

'अ' गट	उत्तर	'ब' गट
अ) विजयनगरचा सम्राट	----------	**१) निजामशाहा**
आ) अहमदनगरचा सुलतान	----------	**२) आदिलशाहा**
इ) विजापूरचा सुलतान	----------	**3) कृष्णदेवराय**

शिवजन्मापुर्वीचा महाराष्ट्र :- हा पाठयांश शिवछत्रपती (परिसर अभ्यास भाग - २) या पाठ्यपुस्तकात पृष्ठ क्र.१ व २ वर आहे.

या प्रश्नांची उत्तरे शोधू

१) शिवाजी महाराजांपूर्वी झालेल्या कल्याणकारी राजांची नावे शोधून लिहा.

---

२) शिवाजी महाराजांपूर्वी रयत सुखी का नव्हती?

उपक्रम : शिवाजी महाराजांच्या जीवनावरील पोवाडा आंतरजालावर (इंटरनेटवर) शोधून ऐका.

अधिक सराव करू –

खाली दिलेल्या लिंकच्या साह्याने पाठाविषयी अधिक माहिती मिळवा.

https://bit.ly/3dbfptF

*****

महाराष्ट्र शासन

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१

इयत्ता : **पाचवी** **विषय : इतिहास** **दिवस : ०२**

==========

संदर्भ :- इयत्ता : चौथी विषय :इतिहास प्रकरण : २) संतांची कामगिरी

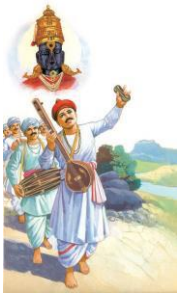
*****

अध्ययन निष्पत्ती : - 04.95B.04 छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या व्यक्तिमत्वामधील विविध स्फूर्तीदायी घटना सांगतात.

पहिले काही आठवूया : -

१) संतांची चित्रे पहा व नावे लिहा

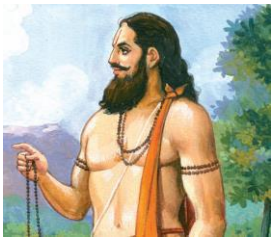

संतांची कामगिरी :- हा पाठयांश शिवछत्रपती(परिसर अभ्यास भाग -२) या पाठ्यपुस्तकात पान क्र. ३ ते ६ वर आहे

उपक्रम : संतांची चित्रे, त्यांनी लिहिलेले अभंग/ ओव्या मिळवा आणि वहीत लिहा.

*****

महाराष्ट्र शासन

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१

इयत्ता : **पाचवी** **विषय : इतिहास** **दिवस : ०३**

==========

संदर्भ :- इयत्ता : चौथी विषय :इतिहास प्रकरण : २) संतांची कामगिरी

*****

अध्ययन निष्पत्ती : - 04.95B.04 छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या व्यक्तिमत्वामधील विविध स्फूर्तीदायी घटना सांगतात.

पहिले काही आठवूया : -

रिकाम्या जागी योग्य शब्द लिहा.

१. चक्रधर स्वामींनी ---------- हा ग्रंथ लिहिला.

२. ज्ञानेश्वरी या ग्रंथाची रचना ---------- यांनी केली.

३. भारुडे हा लोकगीताचा प्रकार ---------- यांनी लिहिला.

४. संत रामदासांनी ---------- हा ग्रंथ लिहिला.

५. "जे का रंजले गांजले, त्यासी म्हणे जो आपुले; तोचि साधू ओळखावा, देव तेथेचि जाणावा" हा संदेश ---------- यांनी दिला.

संतांची कामगिरी :- हा पाठयांश शिवछत्रपती(परिसर अभ्यास भाग -२) या पाठ्यपुस्तकात पान क्र. ३ ते ६ वर आहे

उपक्रम : स्त्री संतांची माहिती मिळवा व त्यांची नावे वहीत लिहा.

अधिक सराव करु :

१. तुम्हाला आवडलेल्या कोणत्याही एका संतांची माहिती थोडक्यात लिहा.

---

२. खाली दिलेल्या लिंकच्या साह्याने पाठाविषयी अधिक माहिती मिळवा.

https://bit.ly/3vO1LTL

*****

महाराष्ट्र शासन

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१

इयत्ता : **पाचवी** **विषय : इतिहास** **दिवस : ०४**

==========

संदर्भ :- इयत्ता : चौथी विषय :इतिहास प्रकरण : ३) मराठा सरदार: भोसल्यांचे कर्तबगार घराणे

*****

अध्ययन निष्पत्ती : - 04.95B.04 छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या व्यक्तिमत्वामधील विविध स्फूर्तीदायी घटना सांगतात.

पहिले काही आठवूया : - रिकाम्या जागी योग्य शब्द लिहा.

१) महाराष्ट्रातील शूर घराण्यांपैकी वेरुळचे ---------- घराणे मोठे पराक्रमी निघाले.
(मोरे, घोरपडे, भोसले)

२) बाबाजीराजे भोसल्यांना मालोजी व ---------- ही दोन मुले होती.
(विठोजी, शहाजी, शरीफजी)

३) निजामशाहाचा ---------- हा कर्तबगार वजीर होता.
(मलिक अंबर, फत्तेखान, शरीफजी)

मराठा सरदार: भोसल्यांचे कर्तबगार घराणे :- हा पाठयांश शिवछत्रपती(परिसर अभ्यास भाग -२) या पाठ्यपुस्तकात पान क्र. ८ ते १० वर आहे

उपक्रम : १) ४ थी च्या पाठ्यपुस्तकातील पृष्ठ क्रमांक ९ वरील शहाजीराजांचे चित्र वहीत रेखाटा.

२) महाराष्ट्राच्या नकाशात अहमदनगर, फलटण, वेरुळ, सुपे हि ठिकाणे दाखवा.

३) खालील चित्रातील शिवाजी महाराज यांचा वंशावळ पहा व त्याप्रमाणे तुमच्या पणजोबा पासून ते तुमच्यापर्यंत वंशावळ काढा.

पणजोबा नाव ----------

आजोबा व ज्यांची भावंडे -------

वडील व त्यांचे भाऊ बहिण ----

तुम्ही व तुमचे भाऊ/बहिण ----------

(याप्रमाणे) वहीत वंशावळ काढा.

अधिक सराव करू :

१. 'अ' गट व 'ब' गट यांच्या जोड्या लावा.

'अ' गट	उत्तर	'ब' गट
१) सिंदखेडचे	----------	अ) निंबाळकर
२) फलटणचे	----------	आ) जाधव
३) जावळीचे	----------	इ) भोसले
		ई) मोरे

२. खाली दिलेल्या लिंकच्या साह्याने पाठाविषयी अधिक माहिती मिळवा.

https://bit.ly/3vNxPHu

*****

महाराष्ट्र शासन

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१

इयत्ता : **पाचवी** **विषय : इतिहास** **दिवस : ०५**

==========

संदर्भ :- इयत्ता : चौथी विषय :इतिहास प्रकरण : ४) शिवरायांचे बालपण

*****

अध्ययन निष्पत्ती : - 04.95B.04 छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या व्यक्तिमत्वामधील विविध स्फूर्तीदायी घटना सांगतात.

पहिले काही आठवूया : - उत्तरे सांगा.

१) शहाजीराजांच्या जहागिरीचे गाव कोणते होते

---

२) शिवनेरी किल्ल्याचे किल्लेदार कोण होते?

---

३) शिवराय मावळ्यांच्या मुलांबरोबर कोणते खेळ खेळत असत?

---

४) शहाजीराजांनी निजामशाहीचा त्याग का केला?

शिवरायांचे बालपण:- हा पाठयांश शिवछत्रपती(परिसर अभ्यास भाग -२) या पाठ्यपुस्तकात पान क्र.१२ ते १५ वर आहे.

या प्रश्नांची उत्तरे शोधू

१) शिवरायांचा जन्म ---------- किल्ल्यावर झाला.

(पुरंदर, शिवनेरी, पन्हाळा)

२) आदिलशहाने शहाजीराजांची ---------- प्रदेश जिंकण्याच्या कामावर नेमणूक केली.
(कर्नाटकातील, खानदेशातील, कोकणातील)

उपक्रम :

१. शिवनेरी किल्ल्याची माहिती इंटरनेटवर मिळवा व येथे लिहा.

अधिक सराव करू –

खाली दिलेल्या लिंकच्या साह्याने पाठाविषयी अधिक माहिती मिळवा.

https://bit.ly/2UiFcXo

*****

महाराष्ट्र शासन

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१

इयत्ता : **पाचवी** **विषय : इतिहास** **दिवस : ०६**

==========

संदर्भ :- इयत्ता : चौथी विषय :इतिहास प्रकरण : ५) शिवरायांचे शिक्षण

*****

अध्ययन निष्पत्ती : - 04.95B.04 छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या व्यक्तिमत्वामधील विविध स्फूर्तीदायी घटना सांगतात.

पहिले काही आठवूया : - उत्तरे सांगा.

१) पुण्याचे रुप कसे पालटले?

---

२) शिवरायांना कोणत्या विद्या अवगत होत्या?

जिजाबाईनी कोणता निश्चय केला होता?

---

३) शिवरायांचा विवाह कोणासोबत झाला?

शिवरायांचे शिक्षण :- हा पाठयांश शिवछत्रपती(परिसर अभ्यास भाग -२) या पाठ्यपुस्तकात पान क्र.१७ ते २० वर आहे.

या प्रश्नांची उत्तरे शोधू

१) ---------- हे संस्कृतचे गाढे पंडित होते.

(विठोजीराजे, शहाजीराजे, लखुजीराजे)

२) मावळात राहणाऱ्या लोकांना ---------- म्हणतात.
(शेतकरी, सैनिक, मावळे)

उपक्रम :

१. वीरमाता जिजाऊ यांच्या विषयी माहिती इंटरनेटवर मिळवा व येथे लिहा.

अधिक सराव करू –

खाली दिलेल्या लिंकच्या साह्याने पाठाविषयी अधिक माहिती मिळवा.

https://bit.ly/2UgwtFi

*****

महाराष्ट्र शासन

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१

इयत्ता : **पाचवी** **विषय : इतिहास** **दिवस : ०७**

==========

संदर्भ :- इयत्ता : चौथी विषय :इतिहास प्रकरण : ६) स्वराज्यस्थापनेची प्रतिज्ञा

*****

अध्ययन निष्पत्ती : - 04.95B.04 छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या व्यक्तिमत्वामधील विविध स्फूर्तीदायी घटना सांगतात.

पहिले काही आठवूया : - उत्तरे सांगा.

१) रायरेश्वराचे देवालय कोठे आहे?

---

२) रायरेश्वराच्या देवालयात शिवराय शेवटी निश्चयाने काय बोलले?

---

३) जिजाबाईंना कोणता विश्वास वाटू लागला?

स्वराज्यस्थापनेची प्रतिज्ञा :- हा पाठयांश शिवछत्रपती(परिसर अभ्यास भाग -२) या पाठ्यपुस्तकात पान क्र.२१ ते २४ वर आहे.

या प्रश्नांची उत्तरे शोधू

१) शहाजीराजांनी शिवरायांची राजमुद्रा ---------- भाषेत तयार केली.

२) बारा मावळात ठिकठिकाणी काही ---------- मंडळी आपली वतने सांभाळत बसली होती.

उपक्रम :

१. **शिवरायांची राजमुद्रा लिहा.**

अधिक सराव करू –

खाली दिलेल्या लिंकच्या साह्याने पाठाविषयी अधिक माहिती मिळवा.

https://bit.ly/2zcfDA8

*****

महाराष्ट्र शासन

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१

इयत्ता : **पाचवी** **विषय : इतिहास** **दिवस : ०८**

==========

संदर्भ :- इयत्ता : चौथी विषय :इतिहास प्रकरण : ७) स्वराज्याचे तोरण बांधले

*****

अध्ययन निष्पत्ती : - 04.95B.05 चातुर्य, धैर्य आणि विवेक यांच्यामुळे संकटावर मात करता येते हे शिवचरित्रातून आत्मसात करतात.

पहिले काही आठवूया : - उत्तरे सांगा.

१) महाराष्ट्रावर कोणत्या चार सत्ता हुकुमत गाजवत होत्या?

---

२) शिवरायांनी तोरणा किल्ल्यावर कोणत्या अधिकाऱ्यांच्या नेमणुका केल्या?

---

३) शिवरायांनी आदिलशाहाला कोणते उत्तर पाठवले?

---

४) तोरणा किल्ल्याला शिवरायांनी कोणते नाव दिले?

स्वराज्याचे तोरण बांधले:- हा पाठयांश शिवछत्रपती(परिसर अभ्यास भाग -२) या पाठ्यपुस्तकात पान क्र.२५ ते २७ वर आहे.

या प्रश्नांची उत्तरे शोधू

१) शिवरायांकडे पुणे, सुपे, चाकण व ---------- या परगण्यांची जहागीर होती.
(इंदापूर, सासवड, वेल्हे)

२) शिवरायांनी ---------- जिंकून स्वराज्याचे तोरण बांधायचे असे ठरवले.
(सिंहगड, शिवनेरी, तोरणा)

३) ---------- ही स्वराज्याची पहिली राजधानी सजली.

(राजगड, रायगड, प्रतापगड)

उपक्रम :

१. तोरणा किल्ल्याविषयी अधिक माहिती इंटरनेटवर मिळवा व येथे लिहा.

अधिक सराव करू –

खाली दिलेल्या लिंकच्या साह्याने पाठाविषयी अधिक माहिती मिळवा.

https://bit.ly/2MDclZy

*****

महाराष्ट्र शासन

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१

इयत्ता : **पाचवी** **विषय : इतिहास** **दिवस : ०९**

==========

संदर्भ :- इयत्ता : चौथी विषय :इतिहास प्रकरण : ७) स्वकीय शत्रूंचा बंदोबस्त

*****

अध्ययन निष्पत्ती : - 04.95B.05 चातुर्य, धैर्य आणि विवेक यांच्यामुळे संकटावर मात करता येते हे शिवचरित्रातून आत्मसात करतात.

पहिले काही आठवूया : - उत्तरे सांगा.

१) जावळीच्या मोऱ्यांना 'चंद्रराव' हा किताब कोणी दिला ?

---

२) जावळीचा विजय महत्त्वाचा का होता?

---

३) शिवरायांनी भोरप्या डोंगरावर कोणता किल्ला बांधला ?

स्वकीय शत्रूंचा बंदोबस्त :- हा पाठयांश शिवछत्रपती(परिसर अभ्यास भाग -२) या पाठ्यपुस्तकात पान क्र.२९ ते ३० वर आहे.

या प्रश्नांची उत्तरे शोधू

१) शिवरायांनी संभाजी मोहिते याची रवानगी सुप्याहून ---------- प्रांतात केली.
(कर्नाटक, इंदापूर, सासवड)

२) जावळीच्या ---------- मोरे याने शिवरायांना उद्धटपणे उत्तर दिले.
(सयाजीराव, व्यंकोजीराव, यशवंतराव)

३) रायरीचा किल्ल्याचे नाव ----------असे ठेवले.
(राजगड, रायगड, प्रतापगड)

उपक्रम :

१. रायगड किल्ल्याविषयी अधिक माहिती इंटरनेटवर मिळवा व येथे लिहा..

अधिक सराव करू –

खाली दिलेल्या लिंकच्या साह्याने पाठाविषयी अधिक माहिती मिळवा.

https://bit.ly/2XEEHJe

*****

महाराष्ट्र शासन

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१

इयत्ता : **पाचवी** **विषय : इतिहास** **दिवस : १०**

==========

संदर्भ :- इयत्ता : चौथी विषय :इतिहास प्रकरण : ८) प्रतापगडावरील पराक्रम

*****

अध्ययन निष्पत्ती : - 04.95B.05 चातुर्य, धैर्य आणि विवेक यांच्यामुळे संकटावर मात करता येते हे शिवचरित्रातून आत्मसात करतात.

पहिले काही आठवूया : - दिलेल्या अक्षरांवरुन योग्य शब्द तयार करा.

अ)**ता ग प्र ड प** ----------

आ) **व रा य शि** ----------

इ) **खा अ ज न ल फ** ----------

प्रतापगडावरील पराक्रम :- हा पाठयांश शिवछत्रपती(परिसर अभ्यास भाग -२) या पाठ्यपुस्तकात पान क्र.३२ ते ३६ वर आहे.

या प्रश्नांची उत्तरे शोधू

१) अफजलखानाने कोणता विडा उचलला?

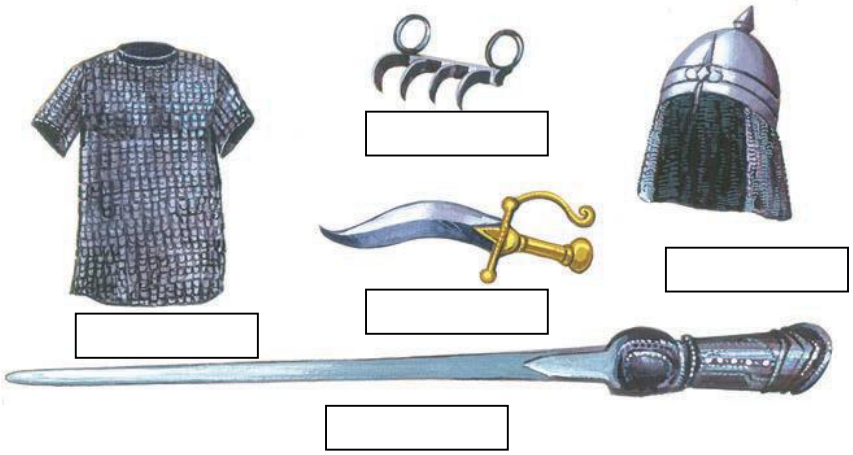
---

२) प्रेमळपणाचे सोंग घेऊन अफजलखानाने शिवरायांना कोणता निरोप पाठवला?

---

३) अफजलखानाच्या भेटीला जाताना शिवराय आपल्या सरदारांना काय म्हणाले?

उपक्रम : खालील चित्रातील अंगरक्षक वस्तूंची नावे त्याखालील चौकटीत लिहा.

अधिक सराव करू –

खाली दिलेल्या लिंकच्या साह्याने पाठाविषयी अधिक माहिती मिळवा.

https://bit.ly/3dErztb

*****

महाराष्ट्र शासन

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१

इयत्ता : **पाचवी** **विषय : इतिहास** **दिवस : ११**

==========

संदर्भ :- इयत्ता : चौथी विषय :इतिहास प्रकरण : १०) शर्थीने खिंड लढवली

****

अध्ययन निष्पत्ती : - 04.95B.0 चातुर्य,धैर्य आणि विवेक यांच्यामुळे संकटावर मात करता येते हे शिवचरित्रातून आत्मसात करतात.

पहिले काही आठवूया : -

१) शिवरायांनी प्रतापगडावर कोणाचा बिमोड केला होता?

---

२)शिवरायांनी पन्हाळगड कोणाच्या ताब्यातून जिंकला?

---

३)पुरंदरच्या तहात काय ठरले होते?

शर्थीने खिंड लढवली :-हा पाठयांश शिवछत्रपती(परिसर अभ्यास भाग -२) या पाठ्यपुस्तकात पान क्र.३७ ते ४०वर आहे.

अधिकची माहिती येथून मिळेल

(बाजीप्रभूचा बाणेदारपणा) https://tinyurl.com/yxpcop9p

(शिवराय वेढ्यातून बाहेर) https://tinyurl.com/yyygb6ab

या प्रश्नांची उत्तरे शोधू-

१) शिवरायांनी पन्हाळगडाच्या वेढ्यातून सुटका करून घेण्यासाठी सिद्धीला कोणता निरोप पाठवला?

---

२)सिद्धी जौहर का चवताळला?

---

३) बाजीप्रभूने शत्रूला घोडखिंडीत रोखण्यासाठी कोणती योजना आखली?

उपक्रम –

शिवरायांच्या सेवेमधील स्वामीनिष्ठ सेवकांची यादी करा.

अधिक सराव करू –

खाली दिलेल्या लिंकच्या साह्याने पाठाविषयी अधिक माहिती मिळवा.

https://tinyurl.com/yxwulduq

****

महाराष्ट्र शासन

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१

इयत्ता : **पाचवी** **विषय : इतिहास** **दिवस :१२**

==========

संदर्भ :- इयत्ता : चौथी विषय :इतिहास प्रकरण : ११) शायिस्तेखानाची फजिती

******

अध्ययन निष्पत्ती : - 04.95B.04 छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या व्यक्तिमत्वामधील विविध स्फूर्तीदायी घटना सांगतात.

पहिले काही आठवूया : -

१) **शिवरायांच्या किल्ल्यांची नावे लिही.**

---

२) **पुणे जिल्हात कोणते किल्ले आहेत?**

---

३) **शिवरायांचा पुण्यात कोणता महाल आहे?**

शायिस्तेखानाची फजिती:-हा पाठयांश शिवछत्रपती(परिसर अभ्यास भाग -२) या पाठ्यपुस्तकात पान क्र. ४२ ते ४४ वर आहे.

या प्रश्नांची उत्तरे शोधू-

१) **शायिस्ताखान कोणती गावे घेत पुण्यात आला?**

---

२) **शायिस्ताखानाचे सैन्य हैराण का झाले?**

---

३) शायिस्ताखान खिडकीवाटे का पळू लागला?

उपक्रम –

लाल महालास भेट देण्यासाठी कच्चा आराखडा तयार कर व इंटरनेटवर शोध.

अधिक सराव करू –

खाली दिलेल्या लिंकच्या साह्याने पाठाविषयी अधिक माहिती मिळवा.

https://bit.ly/3qnAVRx

******

महाराष्ट्र शासन

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१

इयत्ता : **पाचवी** **विषय : इतिहास** **दिवस :१३**

==========

संदर्भ :- इयत्ता : चौथी विषय :इतिहास प्रकरण : १२) पुरंदरचा वेढा व तह

******

अध्ययन निष्पत्ती : - 04.95B.04 छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या व्यक्तिमत्वामधील विविध स्फूर्तीदायी घटना सांगतात.

पहिले काही आठवूया : -

१) **तुझ्या परिसरातील प्रसिद्ध व्यापारी पेठ कोणती आहे?**

---

२) **पुरंदर किल्ला कोणत्या जिल्हात आहे ?**

---

३) **पुरंदर किल्ल्याचा किल्लेदार कोण होता?**

पुरंदरचा वेढा व तह :-

हा पाठयांश शिवछत्रपती(परिसर अभ्यास भाग -२) या पाठ्यपुस्तकात पान क्र.४५ ते ४८ वर आहे.

अधिकची माहिती येथून मिळेल :-

(पुरंदरला मुघलांचा वेढा) https://tinyurl.com/yx97mw6c

या प्रश्नांची उत्तरे शोधू-

१. रिकाम्या जागी कंसातील योग्य पर्याय लिहा.

(अ) त्या वेळची मुघली मुलखातील मोठी व्यापारपेठ म्हणजे..... .

(पुणे, सुरत, दिल्ली)

(आ) पुरंदरचा किल्लेदार ..... मोठा जिद्दीचा वीर होता.

(बाजीप्रभू, तानाजी, मुरारबाजी)

२. प्रत्येकी एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

(अ) शिवरायांनी सुरत शहरावर छापा का घातला ?

(आ) दिलेरखानाने पुरंदरला वेढा का दिला ?

(इ) मुघलांशी तह करण्याचे शिवरायांनी का ठरवले ?

(ई) पुरंदरच्या तहात शिवरायांनी मुघलांना कोणता मुलूख देण्याचे कबूल केले ?

३ पाठात आलेल्या नावांच्या अक्षरांवरून शब्द पूर्ण कर .

(अ) औ .....

(आ) पु .....

(इ) मु .....

(ई) ज .....

(उ) दि .....

उपक्रम-

१. तुझ्या परिसरातील व्यापार पेठेची माहिती मिळव व लिही.

२.तुझ्या परिसरातील किल्ल्याची माहिती मिळव व लिही.

अधिक सराव करू -

खाली दिलेल्या लिंकच्या साह्याने पाठाविषयी अधिक माहिती मिळवा.

https://bit.ly/3gSHt7m

******

महाराष्ट्र शासन

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१

इयत्ता : **पाचवी** **विषय : इतिहास** **दिवस : १४**

==========

संदर्भ :- इयत्ता : चौथी विषय :इतिहास प्रकरण : १३) बादशाहाच्या हातावर तुरी दिल्या

******

अध्ययन निष्पत्ती : - 04.95B.0 चातुर्य,धैर्य आणि विवेक यांच्यामुळे संकटावर मात करता येते हे शिवचरित्रातून आत्मसात करतात.

पहिले काही आठवूया : -

१) **पुरंदर किल्याला कोणी वेढा दिला होता?**

---

२) **पुरंदरचा तह कोणात झाला?**

---

३) **पुरंदरच्या तहात काय ठरले होते?**

पेटाऱ्यातून पसार झाले:-

हा पाठयांश शिवछत्रपती(परिसर अभ्यास भाग -२) या पाठ्यपुस्तकात पान क्र.५१ व ५२ वर आहे.

या प्रश्नांची उत्तरे शोधू-

१) **शिवाजी महाराजांनी आग्र्याहून येताना संभाजीराजांना कोठे सुरक्षित ठेवले?**

---

२)**आजार बरा व्हावा म्हणून शिवरायांनी काय काय केले?**

---

३) शिवाजी महाराजांनी आपली सुटका करून घेण्यासाठी कोणती युक्ती केली?

उपक्रम -

शिवराय आग्र्याच्या सुटकेतून सुटून आल्याचे प्रसंगचित्र तयार कर.

अधिक सराव करू –

खाली दिलेल्या लिंकच्या साह्याने पाठाविषयी अधिक माहिती मिळवा.

https://tinyurl.com/yxd3slmy

******

महाराष्ट्र शासन

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१

इयत्ता : **पाचवी** **विषय : इतिहास** **दिवस : १५**

==========

संदर्भ :- इयत्ता : चौथी विषय :इतिहास सराव चाचणी गुण १०

प्रश्न १. किल्ल्याचे चित्र पाहून त्याखाली नाव लिहा. **२ गुण**

प्रश्न २. रिकाम्या जागी योग्य शब्द लिहा. **३ गुण**

१) विजयनगरचा सम्राट ---------- होता.

२) संत रामदासांनी ---------- हा ग्रंथ लिहिला.

३) शहाजीराजे ---------- गाढे पंडित होते.

प्रश्न 3. एका वाक्यात उत्तरे लिहा. **५ गुण**

१) शिवनेरी किल्ल्याचे किल्लेदार कोण होते?

---

२) जावळीच्या मोऱ्यांना 'चंद्रराव' हा किताब कोणी दिला ?

३) रायरेश्वराचे देवालय कोठे आहे?

---

४) शिवरायांना शिक्षकांनी कोणत्या विद्या शिकवण्यास प्रारंभ केला?

---

५) शिवरायांचा विवाह कोणासोबत झाला?

****

महाराष्ट्र शासन

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१

इयत्ता : **पाचवी** **विषय : इतिहास** **दिवस : १६**

==========

संदर्भ :- इयत्ता : चौथी विषय :इतिहास प्रकरण : १४) गड आला ,पण सिंह गेला

******

अध्ययन निष्पत्ती : -

04.95B.04 छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या व्यक्तिमत्वामधील विविध स्फूर्तीदायी घटना सांगतात.

पहिले काही आठवूया : -

१) एक दिवस,जिजामाता शिवरायांना काय म्हणाल्या?

---

२)कोंढाणा किल्ला कोणत्या जिल्ह्यात आहे?

---

३)शिवरायांचे निवडक सरदार कोण-कोण होते?

आधी लग्न कोंढाण्याचे:-हा पाठयांश शिवछत्रपती(परिसर अभ्यास भाग -२) या पाठ्यपुस्तकात पान क्र.५४ व ५५ वर आहे.

अधिकची माहिती येथून मिळेल https://tinyurl.com/y26a8hlo

या प्रश्नांची उत्तरे शोधू-

१) तानाजीच्या मुलाचे नाव काय होते?

---

२) तानाजी सूर्याजीला काय म्हणाला?

---

३) 'आधी लग्न कोंढाण्याचे, मग रायबाचे' असे कोण म्हणाले?

उपक्रम-

तानाजीची कोंढाण्यावर चढाई हे प्रसंगचित्र तयार कर.

******

महाराष्ट्र शासन

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१

इयत्ता : **पाचवी** **विषय : इतिहास** **दिवस : १७**

==========

संदर्भ :- इयत्ता : चौथी विषय :इतिहास प्रकरण : १४) गड आला ,पण सिंह गेला

******

अध्ययन निष्पत्ती : - 04.95B.04 छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या व्यक्तिमत्वामधील विविध स्फूर्तीदायी घटना सांगतात.

पहिले काही आठवूया : -

१) तानाजी मालुसरे यांचे गाव कोणते?

---

२)आधी लग्न कोंढाण्याचे, मग रायबाचे असे कोण म्हणाले ?

---

३)कोंढाणा किल्ल्याचा किल्लेदार कोण होता?

गड आला, पण सिंह गेला**:-**हा पाठयांश शिवछत्रपती(परिसर अभ्यास भाग -२) या पाठ्यपुस्तकात पान क्र. ५५ वर आहे.

अधिकची माहिती येथून मिळेल - पाठ्यपुस्तक

या प्रश्नांची उत्तरे शोधू-

१) तानाजीच्या भावाचे नाव काय होते?

---

२) सिंहगडावर सूर्याजी मावळ्यांना काय म्हणाला?

---

३)शिवराय हळहळून काय म्हणाले?

उपक्रम- तुझ्या परिसरातील ऐतिहासिक वास्तूंची यादी कर.

अधिक सराव करू -

खाली दिलेल्या लिंकच्या साह्याने पाठाविषयी अधिक माहिती मिळवा.

https://tinyurl.com/y2drt2d2

******

महाराष्ट्र शासन

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१

इयत्ता : **पाचवी** **विषय : इतिहास** **दिवस : १८**

==========

संदर्भ :- इयत्ता : चौथी विषय :इतिहास प्रकरण : १५) एक अपूर्व सोहळा

******

अध्ययन निष्पत्ती : - 04.95B.04 छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या व्यक्तिमत्वामधील विविध स्फूर्तीदायी घटना सांगतात.

पहिले काही आठवूया : -

१) **शिवरायांनी स्वराज्याची प्रतिज्ञा कोठे केली होती?**

---

२) **शिवरायांनी राजधानीसाठी कोणत्या किल्ल्याची निवड केली ?**

---

३) **राज्याभिषेकाचे पौरोहित्य कोणी केले?**

राज्याभिषेक सोहळा :-हा पाठयांश शिवछत्रपती(परिसर अभ्यास भाग -२) या पाठ्यपुस्तकात पान क्र. ५७,५८ व ५९ वर आहे.

या प्रश्नांची उत्तरे शोधू-

१) **शिवरायांचा राज्याभिषेक केव्हा झाला?**

---

२) शिवरायांनी राज्यभिषेकापासून कोणता शक सुरु केला?

---

३) मासाहेबांच्या डोळ्यांतून आनंदाश्रू का वाहू लागले?

उपक्रम- इतरांच्या मदतीने राज्याभिषेक प्रसंगी पाडलेल्या नाण्यांची माहिती मिळव.

अधिक सराव करु -

खाली दिलेल्या लिंकच्या साह्याने पाठाविषयी अधिक माहिती मिळवा.

https://tinyurl.com/yxlxwvpb

******

महाराष्ट्र शासन

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१

इयत्ता : **पाचवी** **विषय : इतिहास** **दिवस : १९**

==========

संदर्भ :- इयत्ता : चौथी विषय :इतिहास प्रकरण : १६) दक्षिणेतील मोहीम

******

अध्ययन निष्पत्ती : - 04.95B.04 छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या व्यक्तिमत्वामधील विविध स्फूर्तीदायी घटना सांगतात.

पहिले काही आठवूया : -

१) **शिवरायांना गोवळकोंडा येथे भेटीचे आमंत्रण कोणी दिले?**

---

२) **शिवरायांच्या सावत्र भावाचे नाव काय होते?**

---

३) **व्यंकोजीराजे यांच्याकडे कुठली जहागीर होती?**

व्यंकोजीराजांची भेट :-हा पाठयांश शिवछत्रपती(परिसर अभ्यास भाग -२) या पाठ्यपुस्तकात पान क्र. ६१ व ६२ वर आहे.

या प्रश्नांची उत्तरे शोधू-

१) **शिवरायांनी व्यंकोजीराजांना कोणती गळ घातली?**

-

२) शिवरायांनी व्यंकोजीराजांना पत्रात काय लिहिले?

---

३) शिवरायांचे निधन केव्हा झाले?

उपक्रम-

शिवराय व व्यंकोजीराजे यांच्या भेटीचे संवाद तयार कर.

अधिक सराव करू -

खाली दिलेल्या लिंकच्या साह्याने पाठाविषयी अधिक माहिती मिळवा.

https://tinyurl.com/yy94h28f

******

महाराष्ट्र शासन

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१

इयत्ता : **पाचवी** **विषय : इतिहास** **दिवस : २०**

==========

संदर्भ :- इयत्ता : चौथी विषय :इतिहास प्रकरण : १७) गडकोटांचे व्यवस्थापन

******

अध्ययन निष्पत्ती : - 04.95B.04 छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या व्यक्तिमत्वामधील विविध स्फूर्तीदायी घटना सांगतात.

पहिले काही आठवूया : -

३) 1 शिवरायांकडे कोणकोणते किल्ले होते?

---

३) 2 शिवरायांकडे किती किल्ले होते?

---

३) 3 किल्ल्यांचे कोणते प्रकार लिहा.

मराठ्यांचे आरमार:-हा पाठयांश शिवछत्रपती(परिसर अभ्यास भाग -२) या पाठ्यपुस्तकात पान क्र. ६७ व ६८ वर आहे.

या प्रश्नांची उत्तरे शोधू-

१) शिवरायांकडे कोणकोणते जलदुर्ग होते?

---

२) शिवरायांच्या काळातील प्रसिद्ध आरमारी योद्ध्यांची नावे लिहा.

---

३) शिवछत्रपतींना 'भारतीय आरमाराचे जनक' का म्हणतात?

उपक्रम-

१.पाठातील जहाजांची व किल्ल्यांची नावे शोध व वहीत लिही.

२. शिवाजी महाराजांच्या आरमारातील जहाजांचे प्रकार लिही.

३.स्वतंत्र भारताच्या आरमारातील जहाजांची नावे लिही.

४.भारतीय नौदलातील युद्धनौकांविषयी माहिती मिळव.

अधिक सराव करू -

खाली दिलेल्या लिंकच्या साह्याने पाठाविषयी अधिक माहिती मिळवा.

https://tinyurl.com/y2v2e8o7

******

महाराष्ट्र शासन

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१

इयत्ता : **पाचवी** **विषय : इतिहास** **दिवस : २१**

==========

संदर्भ :- इयत्ता : चौथी विषय :इतिहास प्रकरण : १८) लोककल्याणकारी स्वराज्याचे व्यवस्थापन

******

अध्ययन निष्पत्ती : - 04.95B.04 छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या व्यक्तिमत्वामधील विविध स्फूर्तीदायी घटना सांगतात.

पहिले काही आठवूया : -

१) **तु पर्यावरण रक्षणासाठी काय करशील?**

---

२) **सध्या दुष्काळ निवारण्यासाठी कोणकोणते प्रयत्न केले जात आहेत?**

---

३) **जागतिक पर्यावरण दिन केव्हा असतो?**

लोककल्याणकारी स्वराज्याचे व्यवस्थापन :-हा पाठयांश शिवछत्रपती(परिसर अभ्यास भाग -२) या पाठ्यपुस्तकात पान क्र. ७० ते ७७ वर आहे.

या प्रश्नांची उत्तरे शोधू-

१) **'जल व्यवस्थापन ' या विषयाची माहिती वाच व याविषयावर तुझ्या शब्दात माहिती लिही?**

---

२. रिकाम्या जागी योग्य शब्द लिहा व तक्ता पूर्ण कर .

	प्रधानाचे नाव	पद	काम
१.	मोरो त्रिंबक पिंगळे	------	राज्यकारभार चालवणे.
२.	----------	अमात्य	राज्याचा जमाखर्च पाहणे.
३.	हंबीरराव मोहिते	सेनापती	----------
४.	मोरेश्वर पंडितराव	------	धर्माची कामे पाहणे.
५.	----------	न्यायाधीश	----------
६.	अण्णाजी दत्तो	------	----------
७.	----------	------	पत्रव्यवहार सांभाळणे.
८.	रामचंद्र त्रिंबक डबीर	सुमंत	----------

उपक्रम-

१.छत्रपती शिवरायांनी कोणकोणती लोककल्याणकारी कामे केली त्यांची माहिती मिळव.

२.पाठ्यपुस्तकातील 'आज्ञापत्रातील पर्यावरण रक्षण' हा भाग मोठ्या अक्षरांत लिहून त्याचा तक्ता तयार करा

३.तुमच्या गावातील/परिसरातील बाजारपेठेचे नाव सांगा.

४.बाजारपेठेला ते नाव का पडले असेल, त्याची माहिती सांगा.

५.तुमच्या शाळेच्या परिसरात तुम्ही कोणती झाडे लावली आहेत, त्यांचे जतन तुम्ही कसे करता ते सांग.

अधिक सराव करू –

खाली दिलेल्या लिंकच्या साह्याने पाठाविषयी अधिक माहिती मिळवा.

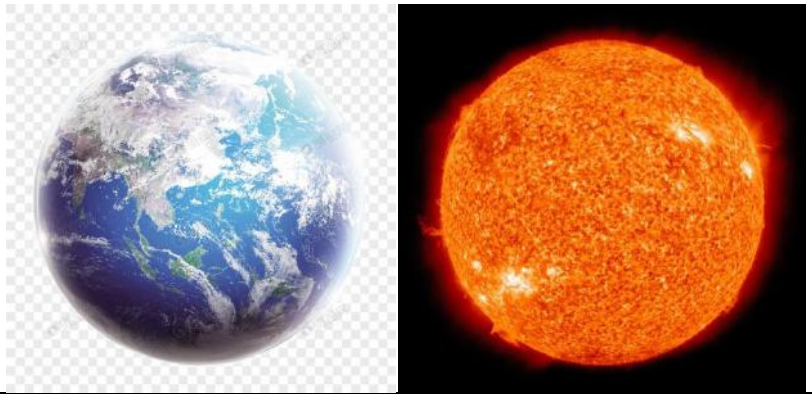
https://tinyurl.com/y3qebbtq

******

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष- २०२१-२२

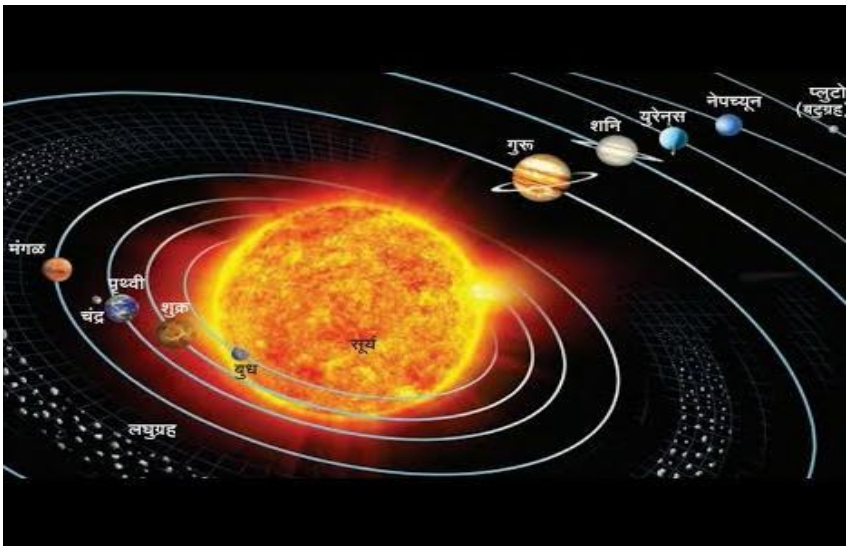
इयत्ता – पाचवी विषय – परिसर अभ्यास दिवस – २२

<table>
<tr><td>पाठाचे नाव</td><td colspan="2">१.आपली पृथ्वी-आपली सूर्यमाला</td></tr>
<tr><td>अध्ययन निष्पत्ती</td><td colspan="2">निरीक्षणे/अनुभव/माहितीची विभिन्न प्रकारांनी नोंद ठेवतात.</td></tr>
<tr><td rowspan="3">अध्ययन अनुभव</td><td>पहिले काही बाबी आठवूया</td><td>१. सूर्य उगवतो त्याला काय म्हणतात?
२. सूर्य मावळतो त्याला काय म्हणतात?
३. तुमच्या गावाचे नाव सांगा?</td></tr>
<tr><td>करून पाहूयात</td><td>दिक्षा App लिंक : https://bit.ly/3wWN5TH</td></tr>
<tr><td>कृती करा/ निरीक्षण करा</td><td>खालील चित्राचे निरीक्षण कर
</td></tr>
<tr><td>शैक्षणिक साहित्य</td><td colspan="2">पाठ्यपुस्तक पान क्र.१</td></tr>
<tr><td>मला काय समजले ?</td><td colspan="2">१. सूर्य व पृथ्वीची ओळख झाली.
२. सूर्य व पृथ्वी यातील फरक समजला.</td></tr>
<tr><td>सांगा पाहू !</td><td colspan="2">• दिवसा चांदण्या का दिसत नसतील बरे!</td></tr>
<tr><td>जरा डोके चालवा!</td><td colspan="2">१.पृथ्वीला प्रकाश कोणाकडून मिळत असेल?</td></tr>
<tr><td>मला अधिक सराव करायला आवडेल !</td><td colspan="2">१. आपण कोणत्या ग्रहावर राहतो?
२. सूर्य तारा आहे का ग्रह?
३. ताऱ्यांना स्वतःचा प्रकाश असतो का?</td></tr>
<tr><td>कालावधी</td><td colspan="2">३५ मि.</td></tr>
</table>

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष- २०२१-२२

इयत्ता – पाचवी विषय – परिसर अभ्यास दिवस – २३

<table>
<tr><td>पाठाचे नाव</td><td colspan="2">१.आपली पृथ्वी-आपली सूर्यमाला</td></tr>
<tr><td>अध्ययन निष्पत्ती</td><td colspan="2">निरीक्षणे/अनुभव/माहितीची विभिन्न प्रकारांनी नोंद ठेवतात.</td></tr>
<tr><td rowspan="3">अध्ययन अनुभव</td><td>पहिले काही बाबी आठ वूया</td><td>१. दिवस किती तासांचा असतो?
२. रात्र किती तासांचा असते?
३. पृथ्वीचा आकार कसा आहे?</td></tr>
<tr><td>करून पाहूयात</td><td>दिक्षा App लिंक : https://bit.ly/2T9yt4T</td></tr>
<tr><td>कृती करा/ निरीक्षण करा</td><td>खालील चित्राचे निरीक्षण कर

</td></tr>
<tr><td>शैक्षणिक साहित्य</td><td colspan="2">पाठ्यपुस्तक पान क्र.२</td></tr>
<tr><td>मला काय समजले ?</td><td colspan="2">१ सूर्यमाला म्हणजे काय ते समजले.
२ ग्रह व उपग्रह यांची माहिती मिळाली.</td></tr>
<tr><td>सांगा पाहू !</td><td colspan="2">• पौर्णिमेच्या दिवशी चंद्र कसा दिसतो?</td></tr>
<tr><td>जरा डोके चालवा!</td><td colspan="2">१.अमावास्येच्या रात्री चंद्र का दिसत नसेल बरे?</td></tr>
</table>

मला अधिक सराव करायला आवडेल !	१. पृथ्वीला प्रकाश कोण देते? २. चंद्र रात्री का स्पष्ट दिसतो?
कालावधी	३५ मि.

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष- २०२१-२२

इयत्ता – पाचवी विषय – परिसर अभ्यास दिवस –२४

पाठाचे नाव	**२.पृथ्वीचे फिरणे**	
अध्ययन निष्पत्ती	प्रमाणित व स्थानिक एककांमध्ये गुणधर्म, इत्यादींचा अंदाज बांधतात, अवकाशीय राशींचा अंदाज घेतात तसेच सामान्य साधने वापरून सत्यता पडताळतात.	
अध्ययन अनुभव	**पहिले काही आठवूया**	१.आपल्या गावाचे नाव सांग? २.आपल्या जिल्ह्याचे नाव सांग? ३.आपल्या राज्याचे नाव सांग? ४.आपण कोणत्या ग्रहावर राहतो?
	करून पाहूयात	**दिक्षा App लिंक : https://bit.ly/34UeWaS**
	कृती करा/ निरीक्षण करा	**खालील चित्राचे निरीक्षण कर**
शैक्षणिक साहित्य	पाठ्यपुस्तक पान क्र.६	
मला काय समजले ?	१ पृथ्वी गोलाची माहिती झाली. २ पृथ्वी गोलात भारत देश दाखवता आला.	
सांगा पाहू !	• पृथ्वी वर पाणी नसते तर !	
जरा डोके चालवा!	• पृथ्वीच्या स्वतः भोवती फिरण्यास काय म्हणतात?	

मला अधिक सराव करायला आवडेल !	१. वर्ष किती दिवसांचे असते? २. किती महिन्यांचे मिळून वर्ष होते? ३. आपण कोणत्या खंडात राहतो?
कालावधी	३५ मि.

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष- २०२१-२२

इयत्ता – पाचवी विषय – परिसर अभ्यास दिवस – २५

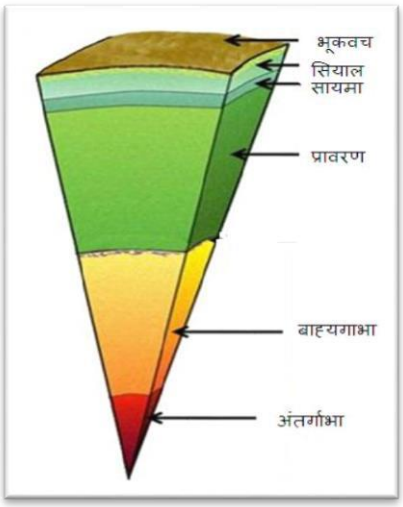
पाठाचे नाव	**२.पृथ्वीचे फिरणे**	
अध्ययन निष्पत्ती	प्रमाणित व स्थानिक एककांमध्ये गुणधर्म, इत्यादींचा अंदाज बांधतात, अवकाशीय राशींचा अंदाज घेतात तसेच सामान्य साधने वापरून सत्यता पडताळतात.	
अध्ययन अनुभव	**पहिले काही बाबी आठवूया**	१.अमावस्येला चंद्र दिसतो का? २.आपल्या जिल्ह्याचे नाव सांग? ३.आपल्या राज्याचे नाव सांग? ४.आपण कोणत्या ग्रहावर राहतो?
	करून पाहूयात	**दिक्षा App लिंक :** https://bit.ly/2TXgBdv
	कृती करा/ निरीक्षण करा	**खालील चित्राचे निरीक्षण कर**
शैक्षणिक साहित्य	पाठ्यपुस्तक पान क्र९	
मला काय समजले ?	१. चंद्राच्या विविध कला समजतात. २. पोर्णिमा व अमावस्या यांची माहिती होते.	
सांगा पाहू !	• अमावस्येच्या रात्री चंद्र का दिसत नसेल बरे!	
जरा डोके चालवा!	• चंद्र नियमित एक सारखा का दिसत नसेल बरे?	

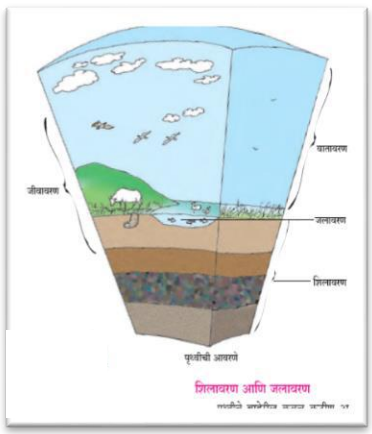
मला अधिक सराव करायला आवडेल !	१. अमावस्या नंतर पोर्णिमा किती दिवसांनी येते? २. पौर्णिमेनंतर अमावस्या किती दिवसांनी येते?
कालावधी	३५ मि.

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष- २०२१-२२

इयत्ता – पाचवी विषय – परिसर अभ्यास दिवस – २६ व २७

<table>
<tr><td>पाठाचे नाव</td><td colspan="2">३.पृथ्वी आणि जीवसृष्टी</td></tr>
<tr><td>अध्ययन निष्पत्ती</td><td colspan="2">स्त्रोतापासून ते घरापर्यंत जीवानाश्यक वस्तूंच्या निर्मिती आणि प्राप्तीची प्रक्रिया विषद करतात. (उदा.अन्न, पाणी, वस्त्र)</td></tr>
<tr><td rowspan="3">अध्ययन अनुभव</td><td>पहिले काही बाबी आठवूया</td><td>१. तुम्हाला पाणी कोठून मिळते?
२. पृथ्वीला प्रकाश कोणाकडून मिळतो?
३. आपण कोणत्या ग्रहावर राहतो?</td></tr>
<tr><td>करून पाहूयात</td><td>दिक्षा App लिंक : https://bit.ly/3wT9PUG</td></tr>
<tr><td>कृती करा/निरीक्षण करा</td><td>खालील चित्रांचे निरीक्षण कर

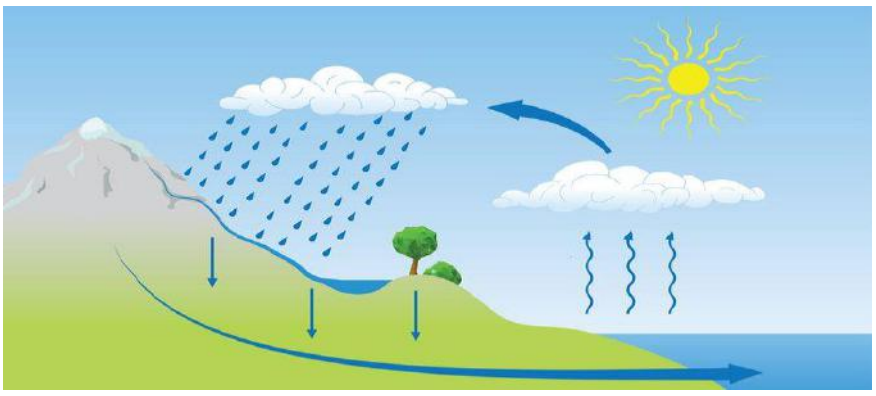

</td></tr>
<tr><td>शैक्षणिक साहित्य</td><td colspan="2">पाठ्यपुस्तक पान क्र.११</td></tr>
<tr><td>मला काय समजले ?</td><td colspan="2">१.पृथ्वीची आवरणे समजली.
२.वातावरण व जलावरण यातील फरक समजला.</td></tr>
<tr><td>सांगा पाहू !</td><td colspan="2">• पृथ्वी वर पाणी नसते तर !</td></tr>
<tr><td>जरा डोके चालवा!</td><td colspan="2">• विहिरीत पाणी कोठून येत असेल बरे?</td></tr>
<tr><td>मला अधिक सराव</td><td colspan="2">१ धबधबा कशाला म्हणतात?
२ नदी कशी तयार होते ?</td></tr>
</table>

करायला आवडेल !	३ नदी,विहीर,तलाव यात पाणी कोठून येते?
कालावधी	३५ मि.

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष- २०२१-२२

इयत्ता – पाचवी विषय – परिसर अभ्यास दिवस – २८ व २९

पाठाचे नाव	**३.पृथ्वी आणि जीवसृष्टी**	
अध्ययन निष्पत्ती	प्राणी,वनस्पती व मानव यांच्यातील परस्परावलंबित्वाचे वर्णन करतात .	
अध्ययन अनुभव	**पहिले काही बाबी आठवूया**	१. तुम्हाला पाणी कोठून मिळते? २. पाण्याचा वापर जपून का करावा? ३. समुद्राचे पाणी पिण्यायोग्य असते का?
	करून पाहूयात	**दिक्षा App लिंक :** https://bit.ly/3dfskuK
	कृती करा/ निरीक्षण करा	**खालील चित्राचे निरीक्षण कर**
शैक्षणिक साहित्य	पाठ्यपुस्तक पान क्र.१५	
मला काय समजले ?	१ जलचक्र यांची माहिती झाली. २ पाऊस कसा पडतो हे समजले.	
सांगा पाहू !	• समुद्राचे पाणी पिण्यायोग्य असते तर!	
जरा डोके चालवा!	• विहिरीत पाणी कोठून येत असेल बरे?	

मला अधिक सराव करायला आवडेल !	१. मुख्य ऋतूंची नावे सांग? २. आपल्याला पाऊस कोणकोणत्या महिन्यात पडतो? ३. पावसाचे उपयोग सांग?
कालावधी	३५ मि.

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१

इयत्ता : **पाचवी** **विषय : इतिहास** **दिवस : 30**

==========

संदर्भ : इयत्ता : चौथी **विषय** : परिसर अभ्यास १ सराव चाचणी **गुण १०**

****

प्र.१. रिकाम्या जागी योग्य शब्द लिहा. **३ गुण**

१. सूर्य उगवतो त्याला ---------- म्हणतात.

२. पृथ्वीला ----------पासून प्रकाश मिळतो.

३. पृथ्वीच्या वरच्या थराला ---------- म्हणतात.

प्र.२. चूक कि बरोबर ते लिहा. **३ गुण**

१. अमावास्येच्या रात्री चंद्र दिसतो. ----------

२. नदीचे पाणी समुद्रात मिळते. ----------

३. एका वर्षात बारा महिने असतात. ----------

प्र.३. एका वाक्यात उत्तरे लिहा. **२ गुण**

१. आपण कोणत्या खंडात राहतो?

२. सूर्य कोणत्या दिशेला उगवतो?

प्र.४. फक्त एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **२ गुण**

१. पृथ्वी स्वतः भोवती फिरते त्याला काय म्हणतात ?

२. पृथ्वीवर पाणी नसते तर काय झाले असते?

****

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष- २०२१-२२

इयत्ता – पाचवी – परिसर अभ्यास दिवस – ३१ व ३२

पाठाचे नाव	**५.कुटुंबातील मुल्ये**	
अध्ययन निष्पत्ती	विस्तारित कुटुंबातील सदस्यांचे एकमेकांशी असलेले नातेसंबंध ओळखतात.	
अध्ययन अनुभव	**पहिले काही आठ वूया**	१.आई-बाबाचे नाव सांग? २.बहिण-भाऊ यांची नावे सांग? ३.काका-काकी यांचे नावे सांग?
	करून पाहूयात	**दिक्षा App लिंक : https://bit.ly/3dbch0Y**
	कृती करा	**खालील चित्राचे निरीक्षण कर.**
शैक्षणिक साहित्य	पाठ्यपुस्तक	
मला काय समजले ?	१. कुटुंब ही संकल्पना समजली. २. कुटुंबात कोणकोण असतात ते समजले. ३. कुटुंबातील सदस्यांची नावे समजले.	
सांगा पाहू !	• रस्ता चुकलेला मुलगा भेटला तर काय कराल?	
जरा डोके चालवा!	१ तुम्हाला छोट्या कुटुंबात राहायला आवडेल कि मोठ्या कुटुंबात?	
मला अधिक सराव करायला आवडेल !	१. स्त्री-पुरुष समानता म्हणजे काय? २. स्त्रीयांची कामे कोणती?	
कालावधी	३५ मि.	

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष- २०२१-२२

इयत्ता – पाचवी विषय – परिसर अभ्यास दिवस – ३३ व ३४

पाठाचे नाव	**५.कुटुंबातील मुल्ये**	
अध्ययन निष्पत्ती	विस्तारित कुटुंबातील सदस्यांचे एकमेकांशी असलेले नातेसंबंध ओळखतात.	
अध्ययन अनुभव	**पहिले काही आठ वूया**	१. आई बाबाचे नाव सांग? २. तुमच्या शेजारील व्यक्तींची नावे सांग? ३. तुमच्या आजी आजोबांचे नाव सांग?
	करून पाहूयात	**दिक्षा App लिंक :** https://bit.ly/2U4On0B
	कृती करा	**खालील चित्राचे निरीक्षण कर.**
शैक्षणिक साहित्य	पाठ्यपुस्तक पान क्र २४	
मला काय समजले ?	१. शेजारी संकल्पना समजली. २. आजी आजोबांची काळजी घ्यावी हे समजले.	
सांगा पाहू !	• इमारतीच्या लिफ्ट मध्ये काही व्यक्ती अडकल्या आहेत काय कराल ?	
जरा डोके चालवा!	१. स्त्री पुरुष समानता म्हणजे काय?	
मला अधिक सराव करायला आवडेल !	१. कुटुंबात सर्व सदस्यांना समान न्याय व वागणूक का द्यावी ? २. स्त्रीयांची कामे कोणती? ३. तुमच्या घरातील आजी कोणती कामे करते?	
कालावधी	३५ मि.	

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष- २०२१-२२

इयत्ता – पाचवी विषय – परिसर अभ्यास दिवस – ३५ व ३६

<table>
<tr><td>पाठाचे नाव</td><td colspan="2">८.सार्वजनिक सुविधा आणि माझी शाळा</td></tr>
<tr><td>अध्ययन निष्पत्ती</td><td colspan="2">04.95A.13 विविध सजीव संसाधने (अन्न, पाणी व सार्वजनिक मालमत्ता) यांची काळजी घेतात.</td></tr>
<tr><td rowspan="3">अध्ययन अनुभव</td><td>पहिले काही बाबी आठ वूया</td><td>१.तुझे नाव काय?
२.तू कोणत्या इयत्तेत आहेस?
३.तुझ्या शाळेचे नाव काय?</td></tr>
<tr><td>करून पाहूयात</td><td>दिक्षा App लिंक : https://bit.ly/3zTcAaB</td></tr>
<tr><td>कृती करा</td><td>खालील चित्राचे निरीक्षण कर.

</td></tr>
<tr><td>शैक्षणिक साहित्य</td><td colspan="2">पाठ्यपुस्तक पान क्र.३५</td></tr>
<tr><td>मला काय समजले ?</td><td colspan="2">१. शाळेच्या विविध बाबी समजल्या
२. शाळेची स्वच्छता कशी राखावी हे समजले.
३. क्रीडांगणाचा वापर कसा करावा ते समजले.</td></tr>
<tr><td>सांगा पाहू !</td><td colspan="2">• आपल्याला मिळणाऱ्या सार्वजनिक सुविधा कोणकोणत्या ते सांगा?</td></tr>
<tr><td>जरा डोके चालवा!</td><td colspan="2">• समाजाने शाळेला मदत केली नाही तर काय होईल?</td></tr>
<tr><td>मला अधिक सराव करायला आवडेल !</td><td colspan="2">१. पिण्याच्या पाण्याची शाळेत कशी काळजी घ्यावी?
२. शाळेतील झाडांची नावे लिहा?
३. क्रिडांगणाचे नियम कसे पाळावे?</td></tr>
<tr><td>कालावधी</td><td colspan="2">३५ मि.</td></tr>
</table>

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष- २०२१-२२

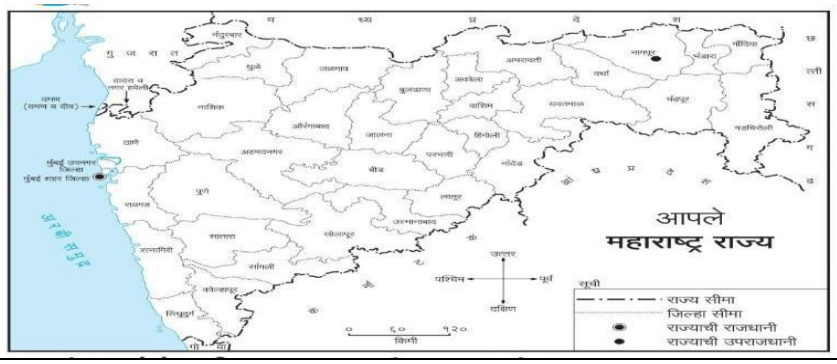
इयत्ता – पाचवी विषय – परिसर अभ्यास दिवस – ३७ व ३८

पाठाचे नाव	**८.सार्वजनिक सुविधा आणि माझी शाळा**	
अध्ययन निष्पत्ती	**04.95A.13** विविध सजीव संसाधने (अन्न, पाणी व सार्वजनिक मालमत्ता) यांची काळजी घेतात.	
अध्ययन अनुभव	**पहिले काही बाबी आठवूया**	१.तुम्हाला शाळेत काय काय शिकवले जाते? २.तुला शाळेत कोणता खेळ खेळायला आवडतो ? ३.तुझ्या शाळेचे नाव काय?
	करून पाहूयात	**दिक्षा App लिंक : https://bit.ly/366UOTH**
	कृती करा	**खालील चित्राचे निरीक्षण कर**
शैक्षणिक साहित्य	पाठ्यपुस्तक पान क्र.३६	
मला काय समजले ?	१. दवाखान्याचे उपयोग समजले. २. बँकेचे उपयोग समजले. ३. पोस्टाचे उपयोग समजले.	
सांगा पाहू !	• अग्निशामक दलाचा वापर कशासाठी होतो?	
जरा डोके चालवा!	• छोट्या व मोठ्या कुटुंबाचे फायदे व तोटे कोणते ते लिहा ?	
मला अधिक सराव करायला आवडेल !	१. सार्वजनिक सेवांचा उपयोग करताना कोणती काळजी घ्यावी? २. आपण आजारी पडू नयेत म्हणून काय काळजी घ्यावी? ३. ग्रंथालयात वावरताना कोणते नियम पाळावेत?	
कालावधी	३५ मि.	

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष- २०२१-२२

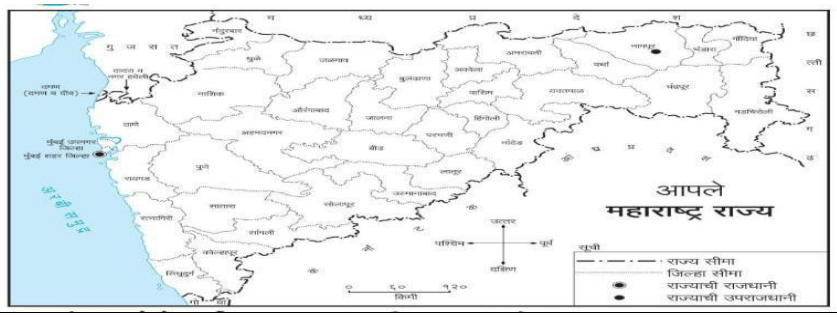
इयत्ता – पाचवी विषय – परिसर अभ्यास दिवस – ३९ व ४०

पाठाचे नाव	**९.नकाशा : आपला सोबती**	
अध्ययन निष्पत्ती	नकाशातील चिन्हे, खुणा व सूची यांचा वापर करून नकाशाचे वाचन करतात.	
अध्ययन अनुभव	**पहिले काही बाबी आठ वूया**	१.एका ठिकाणाहून दुसऱ्या ठिकाणी जाणे याला काय म्हणतात ? २.आपल्या शाळेचे नाव सांग? ३.आपल्या गावाचे नाव सांग?
	करून पाहूयात	**दिक्षा App लिंक : https://bit.ly/3wWvs6l**
	कृती करा	**खालील चित्राचे निरीक्षण कर.**
शै. साहित्य	पाठ्यपुस्तक पान क्र.४०	
मला काय समजले ?	१. नकाशातील जिल्हे समजले. २. नकाशाचे महत्व समजले. ३. शेजारील जिल्ह्याचे नावे समजले.	
सांगा पाहू !	• नकाशामुळे आपणास काय समजते?	
जरा डोके चालवा!	• खालील घटकासाठी चिन्हे व खुणा तयार करा. • (खेळाचे मैदान,रस्ता,डोंगर,घर,बाग)	
मला अधिक सराव करायला आवडेल !	१. नकाशात सूची नसेल तर काय होईल? २. नकाशाचा उपयोग आपणास कशासाठी होतो ते सांग?	
कालावधी	३५ मि.	

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष- २०२१-२२

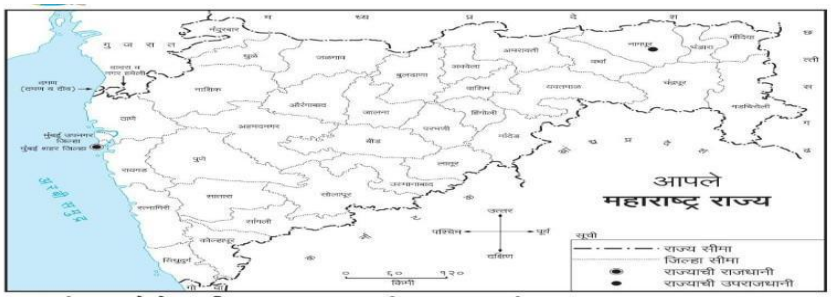
इयत्ता – पाचवी विषय – परिसर अभ्यास दिवस – ४१ व ४२

पाठाचे नाव	**९.नकाशा : आपला सोबती**	
अध्ययन निष्पत्ती	नकाशातील चिन्हे, खुणा व सूची यांचा वापर करून नकाशाचे वाचन करतात.	
अध्ययन अनुभव	**पहिले काही बाबी आठवूया**	१.तुझे आवडते गाव कोणते? २.आपल्या राज्याचे नाव सांग? ३.आपल्या देशाचे नाव सांग?
	करून पाहूयात	**दिक्षा App लिंक : https://bit.ly/3pxTqCo**
	कृती करा	**खालील नकाशाचे निरीक्षण कर.**
शै. साहित्य	पाठ्यपुस्तक पान क्र.४१	
मला काय समजले ?	१. नकाशा वाचनातून विविध जिल्ह्याची माहिती मिळाली. २. शेजारच्या राज्यांची नावे समजली. ३. शेजारील जिल्ह्याचे नावे समजले.	
सांगा पाहू !	• गावाचा नकाशा तयार कर?	
जरा डोके चालवा!	• शाळेचा नकाशा तयार कर?	
मला अधिक सराव करायला आवडेल !	१. नकाशा नसेल तर काय होईल? २. नकाशात चिन्हे व खुणा कशासाठी वापरतात ते सांगा?	
कालावधी	३५ मि.	

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष- २०२१-२२

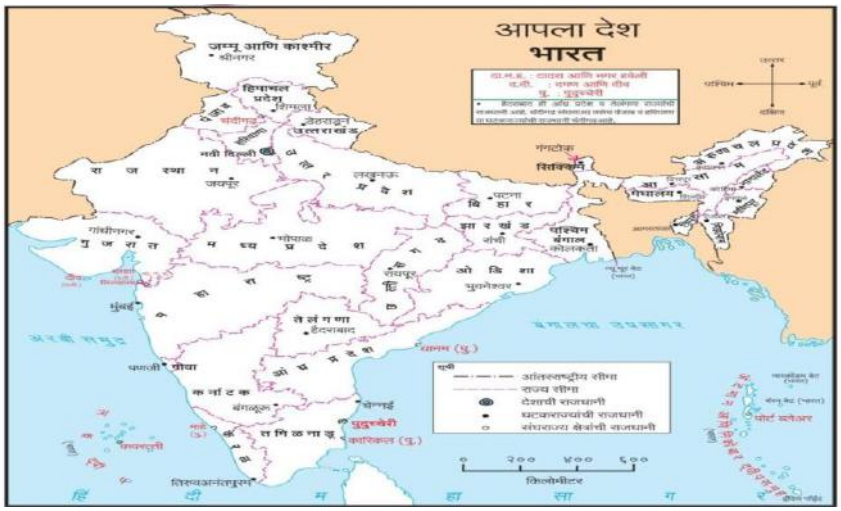
इयत्ता – पाचवी विषय – परिसर अभ्यास दिवस – ४३

पाठाचे नाव	**१०.ओळख भारताची**	
अध्ययन निष्पत्ती	नकाशातील चिन्हे, खुणा व सूची यांचा वापर करून नकाशाचे वाचन करतात.	
अध्ययन अनुभव	**पहिले काही बाबी आठवूया**	नकाशातील सूची व खुणा सांगता येतात.
	करून पाहूयात	**दिक्षा App लिंक : https://bit.ly/3vZ9PkN**
	कृती करा	**खालील नकाशाचे निरीक्षण कर.**
शै. साहित्य	पाठ्यपुस्तक पान क्र.४४	
मला काय समजले ?	१.नकाशाची ओळख झाली. ४. राज्याचा नकाशा समजला. ५. जिल्ह्याची ओळख झाली.	
सांगा पाहू !	• नकाशात कोणत्या बाबींचा समावेश केला जात नाही?	
जरा डोके चालवा!	• घाट असणाऱ्या प्रदेशात जास्त पाऊस का पडतो?	
मला अधिक सराव करायला आवडेल !	१. आपल्या जिल्ह्यातील नद्यांची नावे सांग? २. आपल्या तालुक्या शेजारून कोणती नदी जाते? ३. आपले मुख्य पिक कोणते?	
कालावधी	३५ मि.	

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष- २०२१-२२

इयत्ता – पाचवी विषय – परिसर अभ्यास दिवस – ४४

पाठाचे नाव	**१०.ओळख भारताची**	
अध्ययन निष्पत्ती	१.नकाशावरून भारताच्या प्राकृत्रिक रचनेचे वर्णन करतात .	
अध्ययन अनुभव	**पहिले काही बाबी आठ वूया**	१.तुझ्या गावाचे नाव काय ? २.तुझ्या तालुक्याचे नाव काय? ३.तुझ्या जिल्ह्याचे नाव काय?
	करून पाहूयात	**दिक्षा App लिंक : https://bit.ly/3ps5ftS**
	कृती करा	**खालील नकाशाचे निरीक्षण कर.**
शैक्षणिक साहित्य	पाठ्यपुस्तक पान क्र.४५	
मला काय समजले ?	१. नकाशाची ओळख झाली. २. देशाचा नकाशा समजला. ३. राज्यांची ओळख झाली.	
सांगा पाहू !	• नकाशा नसता तर काय झाले असते?	
जरा डोके चालवा!	• मध्यप्रदेशातील भोपाल या शहरात कांदा पाठवायचा असेल तर आपल्या गावापासून मार्ग दाखवा?	

मला अधिक सराव करायला आवडेल !	१.आपल्या राज्यातील नद्यांची नावे सांग? २. आपल्या राज्य शेजारील राज्यांची नावे सांग? ३.नकाशाचे उपयोग सांग?
कालावधी	३५ मि.

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (Bridge Course) : शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१

इयत्ता : **पाचवी** **विषय : इतिहास** **दिवस : ४५**

==========

संदर्भ : इयत्ता : चौथी **विषय** : परिसर अभ्यास १ **पाठ :** १ ते १० सराव चाचणी **गुण २०**

****

प्र.१. रिकाम्या जागी योग्य शब्द लिहा. **५ गुण**

१. शाळेच्या जडणघडणीत ---------- वाटा असतो.

२. आपण ---------- राज्यात राहतो.

३. नकाशातील ठिकाणांमधील ---------- प्रमाणबद्ध असते.

४. महाराष्ट्राची राजधानी ---------- आहे.

५. पृथ्वीच्या ज्या भागावर सूर्याचा प्रकाश पडतो तेथे ---------- आहे असे म्हणतात.

प्र.२. एका वाक्यात उत्तरे लिहा. **५ गुण**

१. तुझा आवडता ऋतू कोणता?

२. सूर्य कोणत्या दिशेला मावळतो?

३. महाराष्ट्र दिन कोणत्या दिवशी साजरा करतात?

४. आपल्या जिल्ह्याचे नाव लिही.

५. ताऱ्याना स्वतः चा प्रकाश असतो का?

प्र.३. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (फक्त ५) **१० गुण**

१. मुख्य ऋतूंची नावे लिही.

२. वाहतुकीच्या साधनांची नावे लिही.

३. आपल्या गावातील सार्वजिनक सुविधा कोणकोणत्या आहेत?

४. संदेशवाहनांच्या कोणत्याही चार साधनांची नावे लिही.

५. पाऊस पडलाच नाही तर काय होईल?

६. नकाशात सूचीचा वापर कशासाठी केला